

Met de QuickScanBio snel rekenen of omschakelen interessant is

Overstap op biologisch

Bij strategische keuzes voor de toekomst kan omschakelen naar biologisch een goed alternatief zijn. 'Bij extensieve bedrijfsvoering ligt het voor de hand', vertelt Michel de Haan van Wageningen-UR Livestock Research. 'Maar ook voor intensievere bedrijven kan het interessant zijn, omdat mestafzet voor biologisch niets kost.'

tekst **Alice Booi**

Omschakelen naar biologisch is voor een aantal melkveebedrijven zeker een interessante optie, zo rekende Michel de Haan van Wageningen-UR Livestock Research door aan de hand van de QuickScanBio. 'Een bedrijf stippelt een toekomstvisie uit en als alternatief voor schaalvergroting is in een aantal gevallen biologisch zeker een optie.'

Hogere melkprijs

Als eerste lokt natuurlijk een hogere melkprijs. Bij gangbaar is 32 cent per kilo melk als uitgangspunt genomen, bij biologisch is het zo'n 25 procent hoger, ongeveer 40 cent per kilo melk. 'Omdat de prijs van gangbaar en biologisch meestal aan elkaar gekoppeld is, rekenen we met 8 cent verschil', licht De Haan toe.

Opvallend in de berekeningen (tabel 1) noemt hij dat er ook voor intensievere bedrijven kansen liggen. 'De mestafzet is bij biologisch geen probleem, omdat in de nabije toekomst biologische akkerbouwers alleen maar met biologische mest mogen werken. Voor afzet van de mest hoeft je dus geen kosten te rekenen.' In bijgaande tabel zou het dus goed kunnen uitpakken voor situatie 2, dit bedrijf heeft echter droogtegevoelige zandgrond. 'De grondsoort is heel belangrijk voor succesvol omschakelen', zegt De Haan. Veengrond en goede zandgrond maken overstappen op biologisch aantrekkelijker. 'Die leveren ook zonder kunstmest een goede gewasproductie. Vooral massa is dan belangrijk, omdat in de praktijk de kwaliteit van het voer op deze gronden ook goed blijft.'

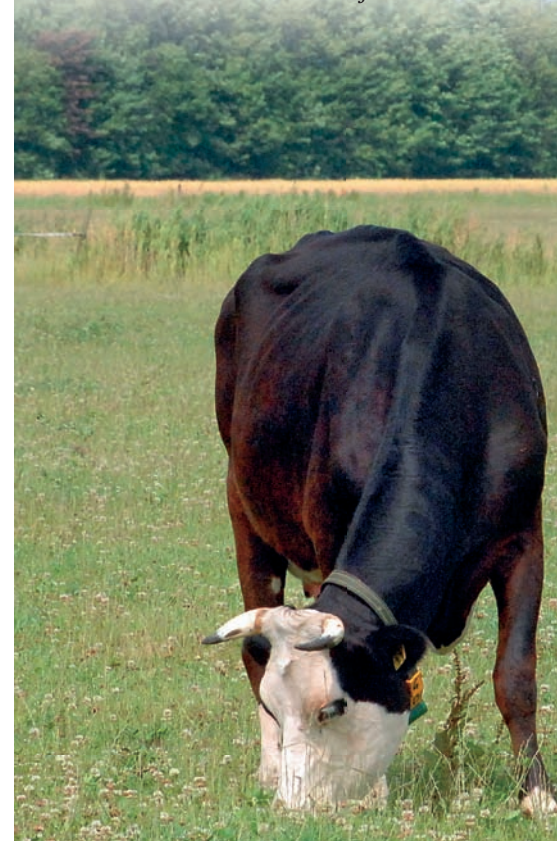
Tabel 1 – Economische uitkomsten na omschakelen naar biologische melkveehouderij voor drie bedrijfssituaties (bron: QuickScanBio)

	situatie 1	situatie 2	situatie 3
quotum (kg melk)	500.000	500.000	750.000
aantal koeien	67	56	100
kg melk per koe	7.500	9.000	7.500
verwachte daling kg melk	600	1.400	600
vervangingsperc. (gangbaar en bio)	30	30	30
intensiteit kg melk /ha	10.000	15.000	11.000
grondsoort	goede veengrond	zand (droogtegevoelig)	goede kleigrond
oppervlakte (ha)	50	33	68
aandeel mais (%)	0	15	20
opp. mais (ha)	0	5	14
opp. gras (ha)	50	28	54
beweidingsstelsel	B+6 -> O+3	B+8 -> B+6	B+6 -> B+6
prijs mestafzet (euro per kuub) (gangbaar/bio)	10/0	10/0	10/0
bio-voordeel	ja	nee	ja
extra inkomen bij bio (euro's)	18.500	- 14.600	6.700 (incl. arbeid)

Als vuistregel geldt dat omschakelen voor extensieve bedrijven gemakkelijker is. Vooral als het om bedrijven gaat die niet de hoogste productie per koe nastreven en ruwvoer genoeg op het bedrijf hebben. 'Voor deze boeren is omschakelen bedrijfsmatig geen grote stap.' Maar ook hier is wel een uitzondering op de regel. 'Wanneer extensieve bedrijven werken met een hoogproductieve veestapel, is het wel weer lastig. Dan zit het vooral tussen de oren van zo'n ondernemer. Die vindt het belangrijk om veel melk per koe te halen en bij omschakelen moet je rekening houden met een productiedaling.'

Altijd meer koeien houden

Omschakelen naar biologisch betekent meer koeien houden. In het rekenmodel zijn daarom extra kosten begroot voor gebouwen. 'Wanneer de extra koeien in de huidige stalling passen is het voordeel voor biologisch groter dan het programma begroot.' Voor jongvee geldt hetzelfde. Het vervangingspercentage is hierbij van groot belang. 'Wanneer een bedrijf veel vervanging heeft, en dus veel dieren moet aanhouden, is biologisch minder snel aantrekkelijk. Bedrijven met duurzame koeien hebben het makkelijker.'

Anita Jongman: 'Wij zien de dynamiek van groeien niet'

'Wij krijgen geen kick van een megabedrijf, maar zijn wel op zoek naar nieuwe uitdagingen.' Anita Jongman en partner Eddy van Wijk uit het Groningse Warfhuizen kozen voor omschakeling met hun 150 melkkoeien naar biologische landbouw. 'We zien de dynamiek van groeien niet, maar stonden wel voor een keuze. De stal kan 130 koeien aan en het quotum bedraagt 1,4 miljoen.'

In mei 2009 zijn ze gestart met omschakelen. Daarmee ging de kunstmestkraan dicht en daalde de productie van de koeien. Inmiddels verleen ze een deel van het quotum. Bovendien kochten ze eind vorig jaar een akkerbouwbedrijf van 40 hectare groot erbij. 'We hadden al wat akkerbouwgewassen op ons bedrijf en gaan

die nu verder uitbreiden met onder andere wortels en uien.' De gras-kloverpercelen voor de koeien passen daarbij prima in het bouwplan.

De ondernemerslust gaat nog verder. 'We willen ook verkassen. Ons bedrijf staat met 53 hectare te koop en dan willen we op de nevenlocatie een nieuwe stal voor de biologische koeien bouwen.' De toekomst is daarmee behoorlijk onzeker. 'We weten niet of we de 150 hectare ook zullen houden of terugschakelen naar 100 hectare en dan minder koeien melken.'

In ieder geval mogen ze vanaf november 2010 hun melk biologisch afzetten. 'We oriënteren ons op de afzet. De markt is momenteel afwachtend en we zoeken uit wat we gaan doen.' Wat dat betreft scha-

Eddy van Wijk en Anita Jongman

kelen ze niet om in een gunstige tijd. 'We gaan niet aan de kant voor de crisis. We hebben een plan voor de langere termijn en daar zijn we volop mee bezig.'

Een niet te onderschatten factor bij omschakeling is arbeid. Biologisch boeren vraagt meer werk. 'Melkveehouders moeten daar echt rekening mee houden bij het omschakelen', geeft De Haan aan.

Extra arbeid

Meer koeien houden betekent simpelweg meer werk, het programma houdt grofweg rekening met zo'n dertig uur per koe per jaar extra. Het landwerk levert aan de ene kant minder werk omdat veehouders geen kunstmest hoeven te strooien en minder in te kuilen hebben. 'Maar ze zijn

wel ongeveer één uur per hectare per jaar meer kwijt aan mechanische onkruidbestrijding.' Al met al moet deze extra arbeid wel opgevangen worden. In situatie 1 in de tabel is dat opgelost met eigen arbeid en daarmee komt het inkomen ook een stuk hoger uit. Wanneer er veel vreemde arbeid ingezet moet worden (tegen 25 euro per uur) is de meerwaarde van biologisch een stuk lager, zoals in situatie 3 van de tabel. 'Wanneer dit bedrijf de extra arbeid wel kan opvangen binnen het bedrijf, dan verdubbelt het extra inkomen bij biologisch.'

Al met al zijn er nogal wat factoren die omschakelen wel of niet interessant maken en valt er geen blauwdruk te maken voor melkveebedrijven. 'Het is maatwerk.' Met het invullen van de QuickScanBio krijgen melkveehouders een indicatie, geeft De Haan aan. 'Je kunt je gedachten toetsen met cijfers.' |

Op de website www.biologischondernemen.nl kunnen melkveehouders zelf de QuickScanBio uitvoeren om te kijken of omschakelen naar een biologische bedrijfsvoering een economisch alternatief is.

